

Resultater fra Revtangen Ornitologiske Stasjon 2008 – 2017

Håvard Husebø og Alf Tore Mjøs

Revtangen Ornitologiske Stasjon er med klar margin Norges eldste fuglestasjon. Stasjonen var også en av de aller første som ble etablert i Norden, da driften startet her i 1937. Revtangen OS er en feltstasjon som eies og driftes av Museum Stavanger. Da tidligere konservator ved Stavanger Museum, Hans Thomas Lange Schaanning, etablerte stasjonen sammen med sin kollega Anders Bernhoft-Osa, ble stasjonshytta plassert i bakdynene ute på selve Revtangen. Plasseringen av stasjonen var strategisk med tanke på fangst og ringmerking av vadefugler ute på «Revet». Lokaliteten er blant Norges aller viktigste rasteplasser for vadefugler som er på trekk i fra høyfjellet og arktiske hekkeområder til sine overvintringsområder på sørlige breddegrader. Schaanning og Bernhoft-Osa fikk laget enkle ruser som de plasserte i taren for å fange vaderne. Metoden var svært effektiv, og den er den samme som brukes fremdeles. Revtangen er i dag en del av Jærstrendene Landskapsvernområde, men stasjonen har tillatelse til ringmerking av rastende fugler på Jærens vestligste punkt. Arbeidet med vadefuglene har høyeste prioritet i deler av sesongen.

Selv om arbeidet med vaderfangsten har foregått mer eller mindre uforandret gjennom stasjonens 80 år lange historie, så har andre deler av driften naturlig nok endret seg. Stasjonshytten ble i 1955 flyttet fra sanddynene og knappe to km mot nordøst, til sin nåværende adresse i Nordsjøveien 653. På 50- og 60-tallet var tomten åpen og treløs, men noe stort fokus på merking av andre arter enn vadere var det ikke før man fikk tilgang på mistnett helt på slutten av 1950-tallet. Frem til 1970-tallet hadde ringmerkerne anledning til å fange og merke fugl i en leplanting vest for stasjonen, og i løpet av 1970-tallet ble det dyrket frem trær og busker egnet til å trekke til seg fugler også inne på stasjonens eget område. Fangst og ringmerking ved hjelp av mistnett er mest

Konservator og museumsdirektør Holger Holgersen med vaderruser, ca. 1955.
Foto: Privat/MUST

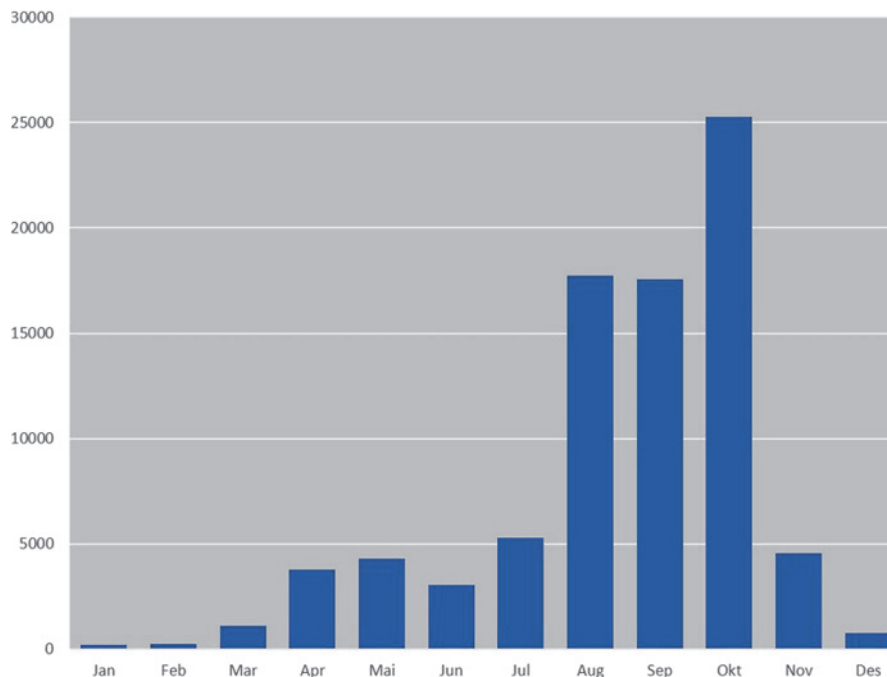
Motstående side: Voksen steinvender ringmerket på Revtangen.
Foto: Alf Tore Mjøs

Tidligere avdelingsdirektør Atle Fiskå i sving med utgraving av hagedam. Flere dammer har blitt etablert som del av en satsning på å samle data på arter som det ringmerkes lite av her til lands, som f.eks. Tringa- vaderne skogsnipe og grønnsnikk.

Foto: Alf Tore Mjøes

Figur 1. Antall fugl ringmerket månedvis i perioden 2008-2017 ved Revtingen OS.

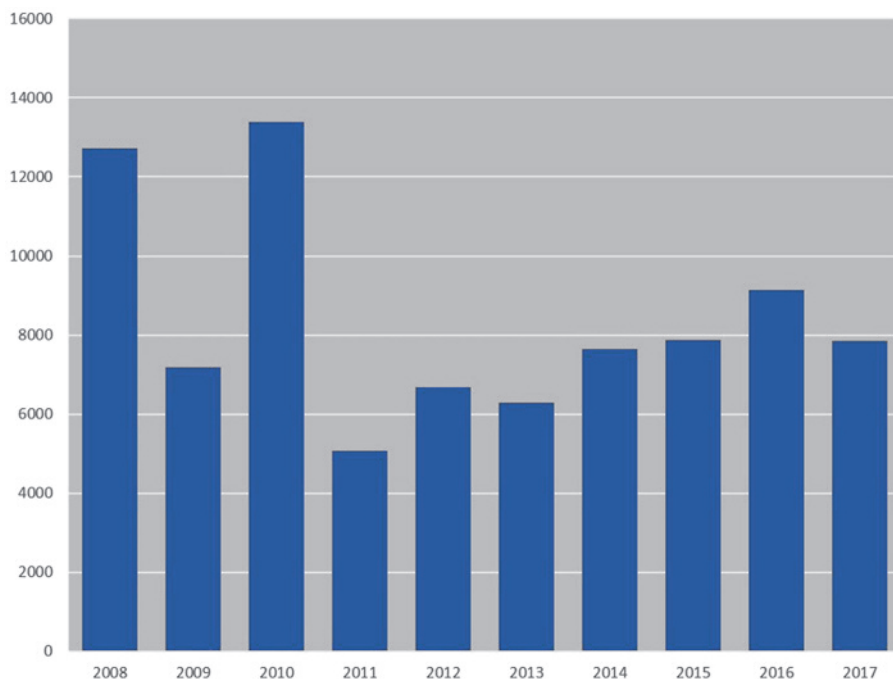
effektiv i vegetasjon som ikke er altfor høy, samtidig som vegetasjonen helst skal gi le mot vinden. Etter hvert ble granskogen altfor høy og gammel, og i 2013 ble mye av denne fjernet samtidig som den gamle stasjonsbygningen ble modernisert og pusset opp. De seneste årene er det lagt ned mye arbeid i å åpne opp i hagen og få gjort den mer attraktiv for fugler igjen. Høyden på vegetasjonen er tatt ned og et variert innslag av busker og trær har erstattet grantrærne. Flere små dammer er blitt gravd ut, både for å trekke til seg fugler og for å skape leveområder for mer biodiversitet.

Stasjonsdriften i dag er i hovedsak todelt. I løpet av noen få og hektiske uker i august og september prioriteres det å ringmerke vadefugler, mens arbeid i stasjonshagen på Reve utøves i de øvrige delene av året. Periodene med høyest ringmerkingsaktivitet i hagen er under trekketidene. Vårtrekket starter med svarttrostens ankomst fra midten av mars, og fra månedsskiftet mars-april øker artsantallet og flere «mellomdistansetrekkere» som rødstrupe, jernspurv, fuglekonge og måltrost blir mer tallrike. I mai domineres trekket av insektspisende «tropikktrekkere» med vinterkvartér i Afrika, som ulike sangere, rødstjert og fluesnappere. Om høsten er det omvendt, da er insektspiserne de første til å dra i august - september, før trekket avsluttes i

oktober-november med bær- og frøspisende arter som finker og trost. Det er i disse høstmånedene de store antallene ringmerkes (Figur 1). Selv om det er i trekktiden aktiviteten er høyest på, så er Revtangens OS en av få stasjoner hvor det er drift hele året. I sommermånedene dapper fangsten av noe, men i denne tiden er det viktig å få med seg spredningsfasen av lokalproduserte unger av f.eks. grønnfink og gråspurv. Heller ikke i vintermånedene er det helt stengt. På denne årstiden er det mulig å samle data på de arter som overvintrer på Jæren, og som gjerne lar seg lokke til foringplassen i hagen. Bokfink, pilfink, svarttrost og gulspurv er blant de vanligste vintergjestene i hagen.

Sesongene 2008 – 2017

Ringmerkingstallene i perioden har variert mye fra år til år. Årtotalene henger blant annet sammen med hvordan reproduksjonen har vært i fuglebestandene i det enkelte år og hvor mye fugl det er på trekk over våre områder, men også i stor grad bemanningssituasjonen på stasjonen. Ringmerking med mistnett er væravhengig, og i perioder med dårlig vær kan mye av trekket passere våre områder uten at fangst og ringmerking er gjennomførbart. Ved lengre opphold i fangsten risikerer man å «miste» trekk-

Figur 2. Antall fugl ringmerket pr. år i perioden 2008 – 2017 ved Revtangens OS

toppen for enkelte arter, og fangsttallene påvirkes deretter. For tallrike arter vil det selvsagt også kunne gi større utslag i årstotalen. For å kunne ringmerke på en forsvarlig måte er man avhengig av oppholdsvær, og vind som ikke overstiger frisk bris. På Revtingen er resultatene også nært knyttet til vindretning. Med vind fra nordlig- eller aller helst østlig retning - konsentres det langt mer fugl langs kysten.

I løpet av sesongene 2008 – 2017 ble det totalt ringmerket 83 829 fugl, fordelt på 152 ulike arter. De tre mest tallrike artene i ringmerkingsprotokollen er blåmeis (8 000), myrsnipe (6 802) og grønnfink (6 505). 24 av artene er merket i et antall som overstiger 1 000 individer.

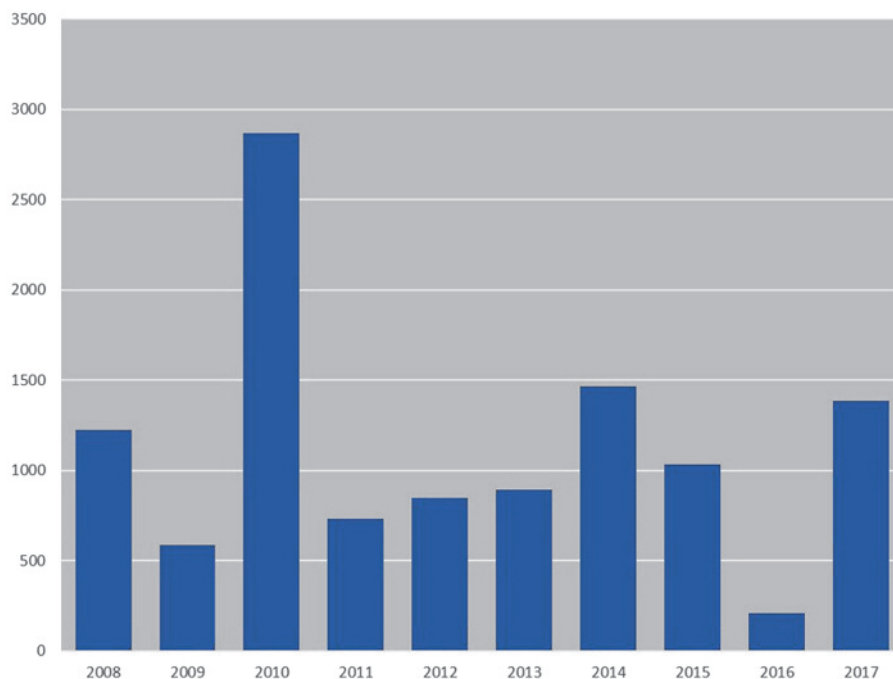
Årsresultatene har variert mellom 5 067 og 13 388 (Figur 2). Årene 2008, 2010 og 2016 er de tre beste sesongene noen sinne ved stasjonen. Bortsett fra 2016 har disse rekordårene vært gode sesonger for vaderfangst, i tillegg til at det har vært god forekomst av tallrike arter som potensielt kan gi gode fangsttall. Bunnåret i perioden, 2011, var preget av den særdeles kalde og lange vinteren 2010/11. Vinteren gav både en bestandsreduksjon hos enkelte arter, og som forsinket også vårsesongen med flere uker. som både gav en bestandsreduksjon hos enkelte arter men også forsinket vårsesongen med flere uker. I tillegg var høsten samme år dominert av regn og vestlige vinder, noe som reduserte antall dager med bemanning i den viktigste delen av sesongen.

RINGMERKINGSTALL OG GJENFUNN

Vadefugler

Det er ringmerket 11 857 vadere i løpet av perioden. Vi har som målsetning å ringmerke minimum 1 000 vadere pr. sesong. Revtangen OS er en av få stasjoner her til lands hvor effektiv vaderfangst er mulig. Vadefugler er en artsgruppe som det vil være viktig å samle data på i tiden fremover, ettersom vaderne i større grad enn mange andre arter antas å kunne bli negativt påvirket av klimaforandringer (Devictor m.fl. 2008, Rehfishch m.fl. 2003, 2004).

Årstotalene på antall merkede vadere har variert mellom 218 og 2 983 (Figur 3). 2010 var et godt år med en lang periode hvor mye vadere rastet, mens bunnåret i 2016 var preget av at stormer hadde vasket ut mye sand fra Revtangen. Det medførte at lite tare ble liggende, og dermed var det lite mat for vaderne på Revtangen. Som vanlig var myrsnipene sterkt dominerende i vaderfangsten. Gode antall ble også merket av polarsnipe (2 175) og lappspove (609), og ikke minst Revtangen-spesialitetene steinvender (567) og sandløper (575). Tallene på de to sistnevnte representerer henholdsvis 70 %

Figur 3. Antall vadefugler ringmerket pr. år på Revtangen i perioden 2008 - 2017

Eksempler på fargemerkede vadere. Øverst: Rødstilk (t.v.) og sotsnipe merkes med små plastflagg på tibia (øvre del av foten). Av flaggfarger brukes det både oransje, gul og lysegrønn. Foto: Alf Tore Mjøs

Nederst: Dvergsnipe, med en gul ring på tars (nedre del av foten). De røde ringene er markørringer som understreker prosjekt-tilhørighet. Foto dvergsnipe: Bjørn Mo

og 92 % av det som samlet ble ringmerket av disse to artene i Norge i perioden.

Siden 2014 har Revtangen OS deltatt i et fargemerlingsprosjekt i samarbeid med Sunnmøre Ringmerkingsgruppe og Jomfruland Fuglestasjon. Utvalgte vaderarter, hvor en har et spesielt behov for å øke gjenfunnsmengden, er blitt påsatt fargeringer med en lett lesbar trebokstavskode. Ved ordinær merking, med kun metallring, er man som oftest avhengig av at fugler fanges inn på ny eller finnes døde for å kunne få inn gjenfunn. Men ved fargemerking gjør kombinasjonen av art, kode, farge og plassering av ringer det mulig å identifisere fuglene i felt f.eks. ved hjelp av kikkert eller kamera. Prosjektet har vært svært vellykket, og for flere arter er gjenfunnsraten mangedoblet. På f.eks. tundrasnipe har de 786 fuglene som totalt er merket på Revtangen på konvensjonell måte, med kun metallring, gitt uttelling i 6 gjenfunn, mens fra 54 tundrasniper som ble fargemerket i 2014 er det så langt kommet inn kontroller på 20 ulike individ.

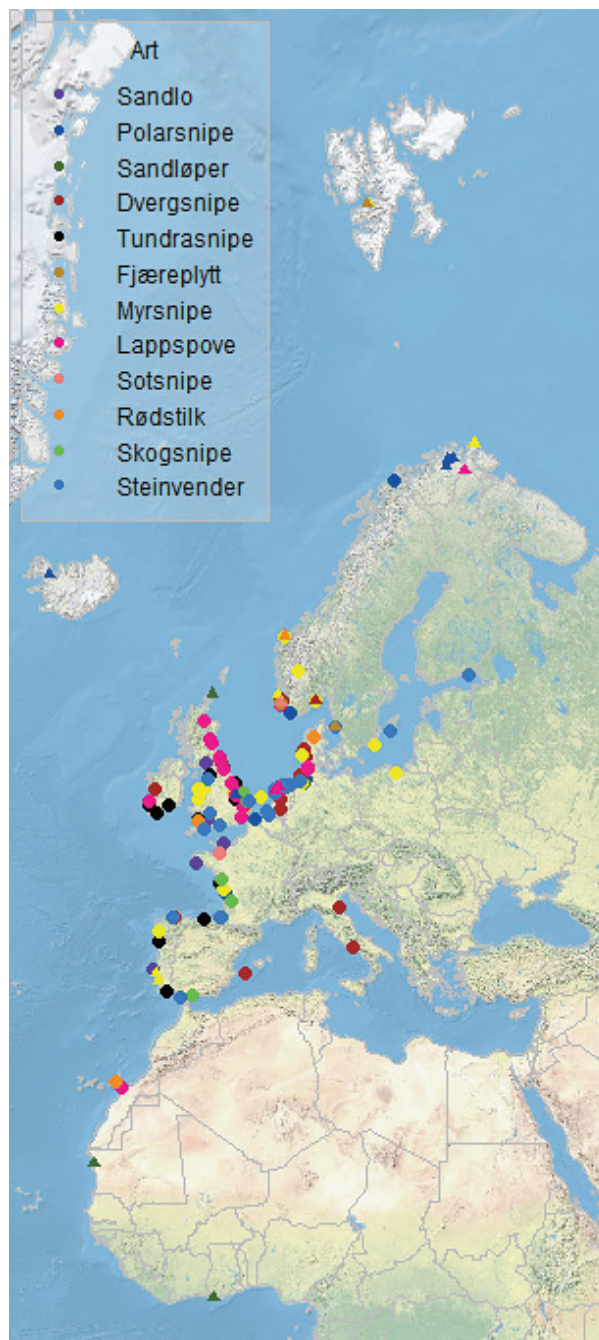
Det er fra «våre» vadere så langt kommet inn kontroller og gjenfunn fra inn-

og utland på 182 ulike individ. I tillegg er det på Revtangen blitt kontrollert 29 vadere som er ringmerket andre steder (Figur 4). 58 % av registreringene er gjort om høsten fra siste halvdel av juli og tom. september, 27 % fra overvintring (okt. – feb.), 12 % er fra vårtrekk (mars-mai) og 3 % fra sannsynlige hekkeområder (juni - 1. halvdel av juli).

Overvintringsområdene til lappspover, myrsnipper, steinvendere og sandlo som passerer Revtangen er i stor grad konsentrert langs kysten av Nordsjøen og Den Engelske kanal, og noe mer spredt videre sør mot den Iberiske halvøy. Flere av funnene fra jul. – sep. i Vest-Europa dreier seg nok om rastende fugl på trekk som skal videre sørover mot overvintring i V-Afrika, som f.eks. tundrasnipe og dvergsnipe (Bakken m. fl. 2003). Fra hekkeområder har vi funn på fire myrsnipper og én fjæreplytt i ringmerket på Svalbard, én myrsnipe fra hekkeplass på Finse og et interessant funn på steinvender i hekketid sør i Finland.

Spesielt verdifulle er funn av fugler som er pullus-merket (ikke flygedyktige unger), ettersom man da kjenner eksakt opphavssted. Vi har i perioden tre slike funn, myrsnipper fra Slettnes i Finnmark og Hardangervidda, samt en lappspove fra helt nord i Finland. Sistnevnte er den første finskmerkede lappspoven som er funnet i Norge. Det er kun ringmerket ca. 90 lappspover i Finland gjennom tidene (Valkama m.fl. 2014). Denne finske fuglen ble påsatt flagg ved kontrollen på Revtangen, og seinere på vinteren avlest i Marokko av en gruppe ornitologer fra Estland. Å få data på fødested, rasteplass og vinterkvarter på én og samme fugl er helt ekstraordinært.

Av andre spesielle funn, må det nevnes at det ble satt ny norsk aldersrekord på sandløper. En sandløper merket på Revtangen i 1995 ble kontrollert av ringmerker i Wales i 2013 (17 år, 5 måneder og 21 dager etter merking).

Figur 4. Funn av vadere ringmerket og kontrollert på Revtangen. Punkt = funnsted, trekant = merkested.

Duer og ugler

Det har vært noen gode år med tanke på ringmerking av duer i stasjonshagen. I perioden har faktisk alle dueartene som er mulig å finne på våre breddegrader havnet i merkeprotokollen. Stasjonen har spesielt utmerket seg med antallet ringmerket tyrkerdue. På fire sesonger (2014 – 17) er det merket 120 tyrkerduer. Til sammenligning ringmerkes ca. 10 stk. pr. år i snitt på landsbasis. Trolig er det stort sett fugler fra en lokal bestand på Orre og Reve som

har funnet frem til foringsplassen vår, men et stadig tilsig av nye fugler om våren kan tyde på at det også kan dreie seg om trekkende fugl. Også uvanlige arter som skogdue, turteldue og mongolturteldue havnet i nettene. Sistnevnte var den største overraskelsen, og representerte det 19. funnet av arten i Norge og kun den andre som er ringmerket.

Det har gjennom perioden vært en ujevn satsning på fangst av ugler. Etter gode hekkesesonger med etterfølgende år med kollaps i smånagerbestanden, kan noen uglearter legge ut på vandring etter føde, og opptre invasjonsartet også i områder hvor de ellers er uvanlige. I 2008 og 2011 var det en god forekomst av ugler i Rogaland. 47 perleugler ble fanget på stasjonen i 2008. 14 stk. i 2011, i tillegg til at det ble kontrollert 4 perleugler som var ringmerket på Lista Fuglestasjon 1-2 uker i forveien. 2011 produserte også hele 3 spurveugler, samt 1 kattugle. Sistnevnte arter er vanlig i det meste av fylket, men svært sjelden på de ytre

Spurveugle. En langt fra årvisst gjest på Jæren, men tre stk. fikk ring på stasjonen i 2011.

Foto: Alf Tore Mjøs

delene av Jæren.

Også spetter kan opptre invasjonsartet. Med svikt i frøsetting og lite gran-kongler, kan mengder mer flaggspett komme ut fra store områder i øst og legge ut på fødesøksvandringer. Fenomenet forekommer ca. hvert 10-12 år. Vi fikk en føling med dette i 2013. I løpet av to dager i september ble det talt ca. 1 000 nordtrekkende flaggspetter over stasjonen, og årstotalen ble på 378 ringmerket. Vi må tilbake til 2001 for å finne forrige gang flaggspetten opptrådte i tilsvarende antall.

Svaler, piplerker og erler

Sandsvale og låvesvale opptrer tallrikt på Jæren, særlig om ettersommeren og tidlig om høsten. På dager med østavind driver insektklekkingen fra Orrevatnet mot vest, og svalene kan være samlet i store mengder på fødesøk over jordene rundt stasjonen. Noen ganger er det mulig å fange et bra antall ved å lokke dem mot nettene ved avspilling av lyd fra høyttalere i hagen. På fire dager i september 2008 ble hele 597 sandsvaler ringmerket på det viset.

En annen tallrik art på Jæren, og som vi har som en av våre satsningsarter, er heipiplerke. Det ble ringmerket 4 011 heipiplerker i perioden, og toppnoteringen i 2016 på 805 var et meget godt resultat. Dette er også en art som responderer veldig bra på avspilling av lyd.

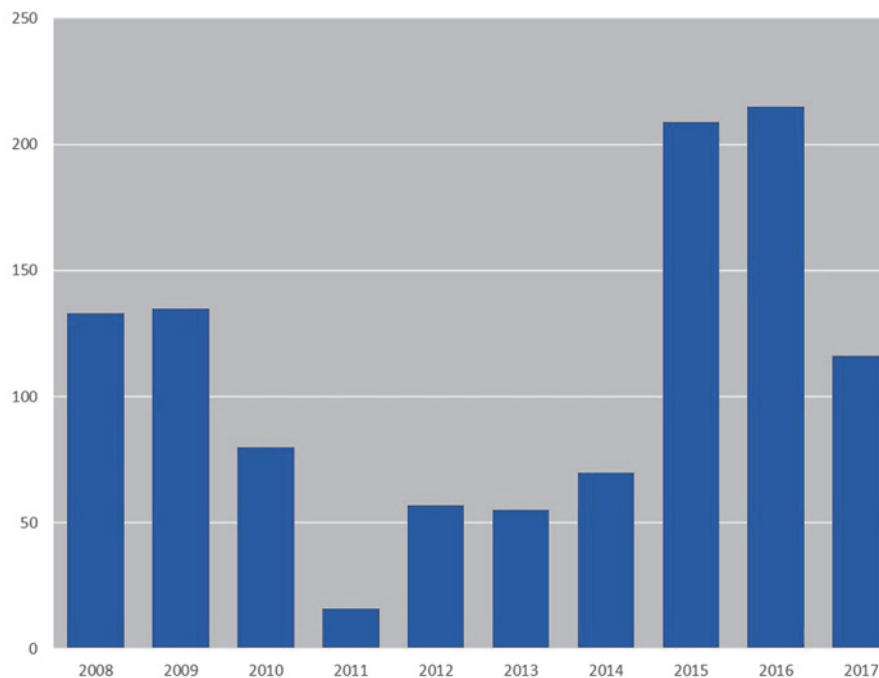
Sibirpiplerke, som hekker i Nordøst-Russland/Sentral-Asia og overvintrer i Sør-Asia, var frem til midten av 1990-tallet en svært sjelden streifgjest her til lands, med kun 30 godkjente funn i Norge frem til 1999 (Mjøs & Solbakken 2001). Men utover 2000-tallet, og spesielt fom. 2010, har forekomsten økt betraktelig (Olsen m.fl. 2016). Ved Revtangen OS var det tidligere ringmerket kun én sibirpiplerke, mens det i denne rapportperioden er blitt merket hele 10 stk., hvorav 8 er fra de fire siste sesongene. Sibirpiplerka er en nokså kryptisk art som er vanskelig å oppdage, og fangst og ringmerking bidrar til å dokumentere hvordan denne arten er gått fra å være en stor sjeldenhet til en mer regelmessig trekkgjest, men i lite antall.

En enda mer påtagelig bestandsøkning har vi sett hos vintererle. Denne arten hekker som fossekallen utelukkende langs vassdrag, og har økt betraktelig både i antall og utbredelse, særlig på Vestlandet (Aarvak 1994). Som navnet tilsier er dette den eneste av erlene som regelmessig overvintrer i Norge. Den er nå mer tallrik i fangsten på Revtangen OS enn linerle, men vi har få ringmerkingsgjenfunn av arten. Det er derfor en art vi har satset på å fange ved de nyetablerte dammene i hagen, og i løpet av sesongene 2015-17 er det ringmerket 284 stk. I snitt merkes kun 112 vintererler pr. år i Norge, så resultatene fra vår satsning har vært svært oppløftende. Vi har kun fått inn ett lokalt gjenfunn, men det er til gjengjeld det første vinterfunnet i Norge av ringmerket vintererle.

Vintererle. Hele 118 stk. av denne arten ble ringmerket på stasjonen i 2015, hvilket er mer enn det i snitt ringmerkes pr. år på landsbasis.
Foto: Alf Tore Mjøs

Figur 5. Antall gjerdesmett ringmerket 2008 – 2017. På lang sikt er trolig den norske bestanden rimelig stabil, men den kan enkelte år bli betydelig redusert som følge av kalde vintre.

overvintringsområdet viser tallene fra 2011 at bestanden var blitt satt tydelig tilbake (Figur 5). Gjerdesmetten tok seg imidlertid opp igjen, og årstotalene i 2015 og 2016 er de høyeste på RevtangEN noensinne. Den lave totalen i 2017 skyldes dårlig vær og færre dager med fangst under gjerdesmettens trekkperiode heller enn en bestandsnedgang.

I 2015 ble det lansert et fargemerkingprosjekt på steinskvett, hvor fuglene blir påsatt en gul ring med en svart trebokstavskode. Fra før var slike ringer også brukt på linerle og skjærpiplerke. Mens funnene av våre fargemerke- de linerler har vært begrenset til lokale avlesninger samt en avlesning på Lista,

Fargemerket steinskvett-hann. Av de 40 steinskvettene som ble ringmerket i 2016, ble 3 stk. avlest på fargering i utlandet.

Foto: Alf Tore Mjøs

Denne sidensvansen, en voksen hunn ringmerket 21. okt. 2016, ble kontrollert to måneder senere nær Kiev i Ukraina. 1 842 km unna Revtingen.

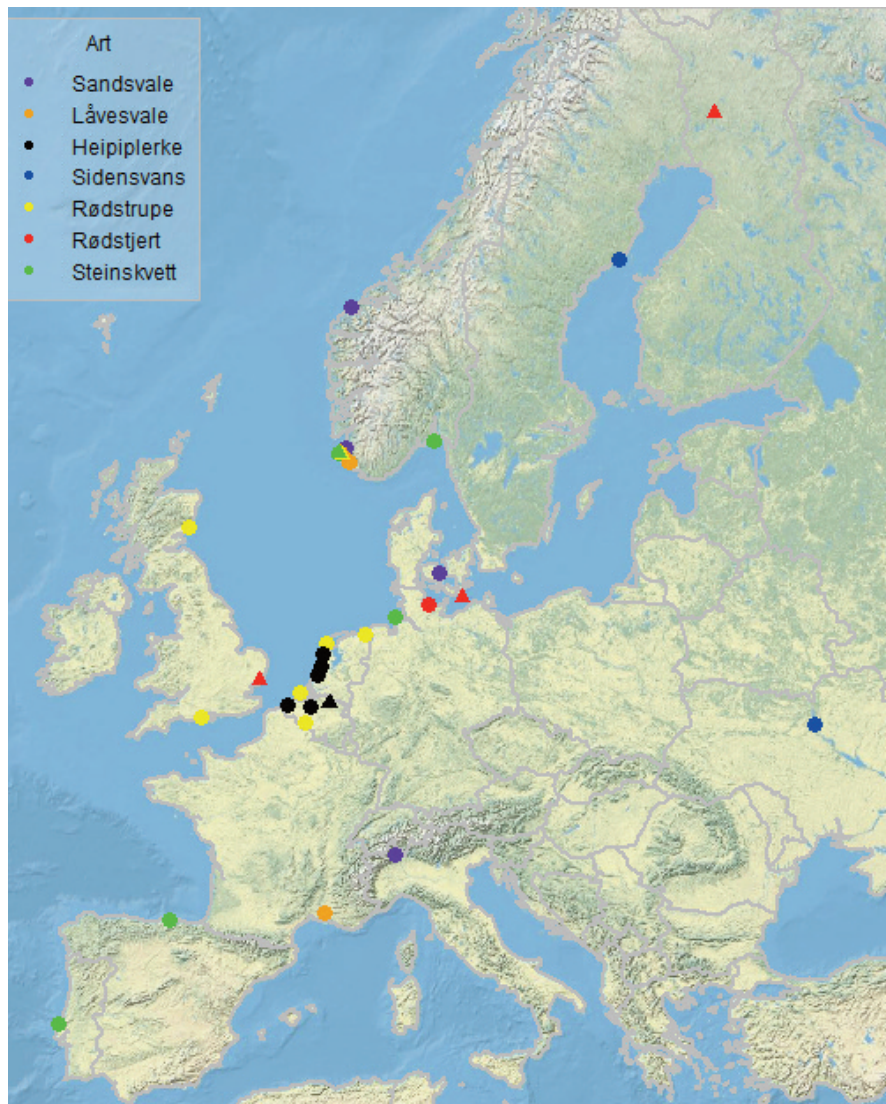
Foto: Alf Tore Mjøs

Figur 6. Gjenfunn av utvalgte arter. Punkt = funnsted. Trekant = merkested. Fire sandsvale er kontrollert i hekkekolonier, tre av disse er lokale funn mens den siste er fra Møre og Romsdal. Norske rødstruper og heipiplerker overvintrer i Sørvest-Europa. Heipiplerken overvintrer i hovedsak noe lenger sør mot Middelhavet, og funnene stammer fra trekkperioden i september - oktober og én fra april.

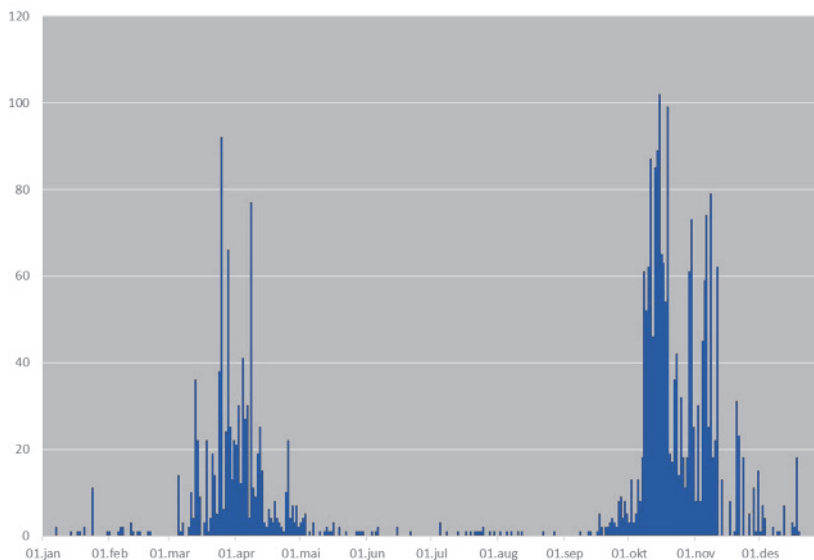
Det er kontrollert tre utenlands-merkede rødstjerter. To av disse er ringmerket (og kontrollert) i mai under vårtrekk. Den tredje er imidlertid ringmerket som reirunge i Rovaniemi i Finland, og ble kontrollert samme år på høsttrekk i september. Dette er den første finskmerkede rødstjerten som er gjenfunnet på fastlands-Norge. Finske rødstjerter har en sørvestlig trekkroute som i liten grad ser ut til å berøre Norge (Valkama m.fl. 2014).

så har vi fått inn tre avlesninger fra utlandet på våre steinskvetter (Figur 6). To funn, fra henholdsvis Spania og Portugal, er faktisk av den vestlige underarten leucorhoa, «Grønlandssteinskvett». Disse representerer de første gjenfunnene av norskmerkede steinskvetter av denne underarten.

Troster

Det er ringmerket 6 401 troster på Revtangen i løpet av de ti siste sesongene, med svarttrost (2 920) og rødvingetrost (1 597) som de mest tallrike. Men det er også ringmerket litt av de mer fåtallige tros-
tene som ringtrost (14) og duetrost (5).

Figur 7. Antall svarttrost ringmerket gjennom året.

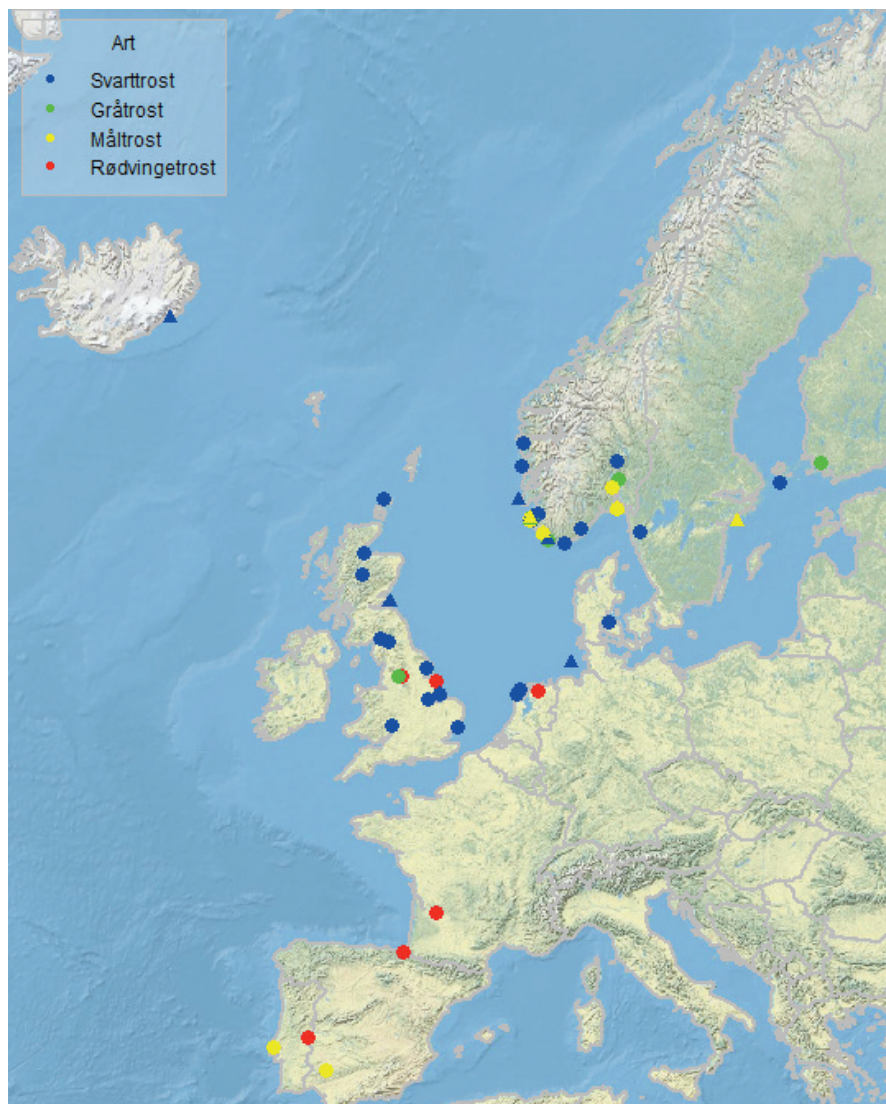
Det kan fanges bra med svarttrost både vår og høst, men man er avhengig av at værforhold tillater fangst under trekktoppene. De tidligste trekkerne kommer inn fra Nordsjøen i begynnelsen av mars og trekkperioden fortsetter til begynnelsen av mai, mediandato (M) = 31 mars. Høsttrekket foregår over en litt lenger periode, fra midten av september til midten av desember. (M = 19. okt.). Fangstperioden på høsten forlenges i bakkant av trekket av overvintrende fugler (Figur 7).

Alle våre trostearter er mellomdistansetrekker, og overvintrer i Sør-sørvest-Europa. 53 % av våre gjenfunn er fra oktober - februar. Svarttrosten overvintrer i hovedsak i Nordsjø-landene (Figur 8). Det mest uvanlige funnet var av en svarttrost ringmerket på Island. En regulær

hekkebestand ble først etablert på Island på begynnelsen av 2000-tallet, og totalt er kun 1000 stk. ringmerket der. Dette var det femte funnet av en svarttrost merket på Island og gjenfunnet i utlandet, og det andre til Norge (Gudmundsson, G.A. pers.medd.).

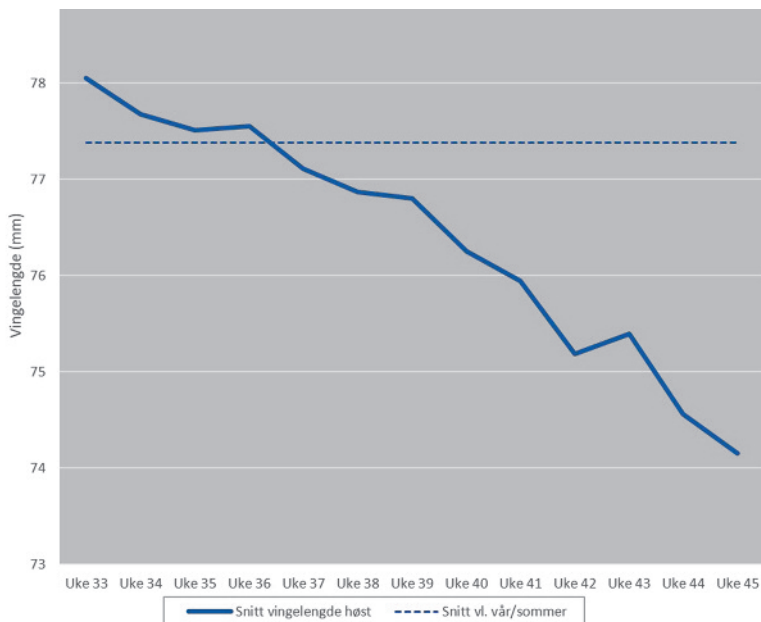
Utstrakt trostejakt i Sørvest-Europa har gitt oss funn i Frankrike, Spania og Portugal, hvilket er typiske vinterkvarter for rødvingetrost og måltrost.

Figur 8. Gjenfunn på troster. Punkt = funnsted. Trekant = merkested

Sangere

Det er i løpet av perioden ringmerket 12 714 sangere på Revtangen, hvor løvsanger var den mest tallrike med 5 284 stk. De to neste på lista er Sylvia-artene hagesanger og munk. Forekomsten av munk har vært noe ustabil, med årsresultat mellom 130 og 561. Men for hagesanger har det variert enda mer (42 – 848). Toppnoteringen for hagesanger kom i 2008 som følge av en

svært god uke i midten av august. 17. aug. ble hele 185 hagesanger merket, et antall som er høyere enn hva det ble merket årlig de neste ni sesongene. Gode ringmerkingstall av sangere om høsten (gjerne i august) skyldes bruk av playback, som er effektivt for å lokke ned særlig rørsanger, gresshoppesanger, hagesanger og munk i grålysningen.

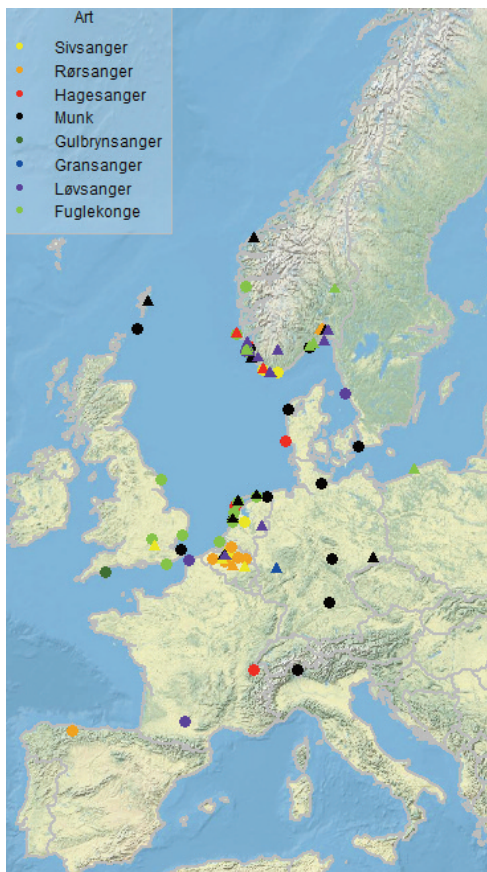
Over de siste 50-60 årene har munk fra Sentral-Europa endret trekkvaner, og en betydelig andel av bestanden trekker nå vestover og overvintrer i Storbritannia (Berthold m.fl. 1992). Gjenfunnsdata på munk ringmerket på trekk i Vest-Europa (august – oktober), viser at en del dukker opp i Norge samme høst, i snitt 25 dager etter merking ($M = 15.$ okt.). At vi her til lands får et merkbart tilsig sørfra om høsten kan også vises ved de biometriske målene som tas av fuglene under merking. Munk fra Sentral-Europa har rundere og i

Munk hann. Biometriske mål som vingelengde, vekt og fett samles inn for å beregne fuglenes kondisjon. For noen arter brukes størrelse/vingelengde til kjønnsbestemmelse, og som i munkens tilfelle gi en indikasjon på hvilken populasjon individ opphavelig kan stamme fra.

Foto: Alf Tore Mjø

Figur 9. Vingelengde på munk ringmerket om høsten på Revtangen 2008 – 2017. Lengden er beregnet gjennomsnittlig på ukbasis, ml. uke 33 – 45 (13. august – 11. november). Prikket linje = snitt lengde vår og sommer.

Figur 10. Funn av sangere. Selv om den ikke tilhører sangerfamilien, er også fuglekonge tatt med her.

Fuglekongen på bildet var ringmerket i Polen i november 2013, og ble kontrollert på Revtingen i mars 2014. Etter noen sesonger med sparsom opptreden, ble ringmerkingstillene i 2015 de beste på lang tid. Trekket til fuglekongen går ofte litt i «alle» retninger, men hovedtrekkretning om høsten har vært mot Sørvest, og vi har fått flere funn i Storbritannia. Foto: Alf Tore Mjøs

De fleste av våre sangere overvintrer i Afrika, men sjansene for gjenfunn i Afrika er små. Alle funnene av «våre» fugler stammer fra trekkveiene langs tett befolkede områder i SV-Europa, og spesielt i land som Belgia og Nederland som er godt besatt med ringmerkere. Mye av ringmerkingsvirksomheten i disse landene forgår i tårskoger i våtmarker, områder som er viktige habitater for flere av sangerne under trekket.

Av spesielle gjenfunn må gulbrynsangeren fra Devon i Storbritannia nevnes (Figur 10). Dette var det første vinterfunnet av en norsk merket gulbrynsanger. Arten hekker over store deler av den sibirske taigaen og overvintrer hovedsakelig i Sørøst-Asia. Over de seinere tiårene har arten økt i antall i utbredelsesområdene vest for Uralfjellene (Snow & Perrins 1998), og har om høsten opptrådt i stadig større antall langs kysten her til lands. De fleste år registreres et visst antall overvintrende i Sør-sørvest-Europa, og det spekuleres i at det nå kan foregå et regulært trekk mellom Europa og områdene i V-Sibir (Gilroy m.fl. 2003).

snitt 3-4 mm kortere vinge (Shirihai m.fl. 2001) enn munk fra nordlige populasjoner. Det ser vi gir utslag i gjennomsnittlig vingelengde, målt på Revtingen om høsten (Figur 9). Samtidig som vi fanger munk fra våre nordlige bestander, som er på vei sør, fanger vi fra midten av september en økende andel munk med sørlig opphav. I slutten av oktober – begynnelsen av november er vingelengden i snitt 2-3 mm kortere enn hos de fuglene som måles i vår- og sommersesong (nordlig bestand).

Meiser

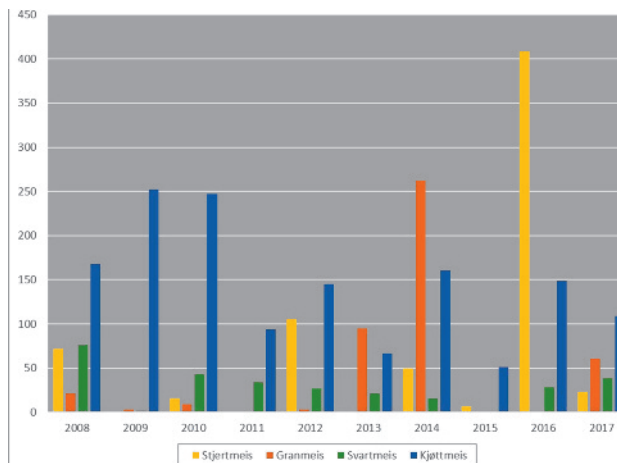
Meiser er stand- og streiffugler. I hvor stor grad de beveger seg på trekk er ganske forskjellig mellom artene. Hvor mange meiser som legger ut på høsttrekk styres av faktorer som bl.a. vinteroverlevelse, hekkesuksess (antall unger produsert) og mattilgangen på sensommeren og høsten (Sokolov m.fl. 2002).

Løvmes er den av meisartene våre som er mest stasjonær, og bevegelsene består stort sett i at ungfuglene vandrer noen få kilometer. I 2012 var det en tendens til at arten dukket opp steder den ellers er sjeldent forekommende. Én løvmes ble ringmerket på Revtangen dette året, hvilket var den første på stasjonen siden 1961.

Noen arter kan foreta lengre forflytninger og opptre invasjonsartet enkelte år. I seks av ti sesonger i perioden ble det ringmerket mindre enn 10 granmeiser, mens det i 2014 ble merket 262 stk. (Figur 11).

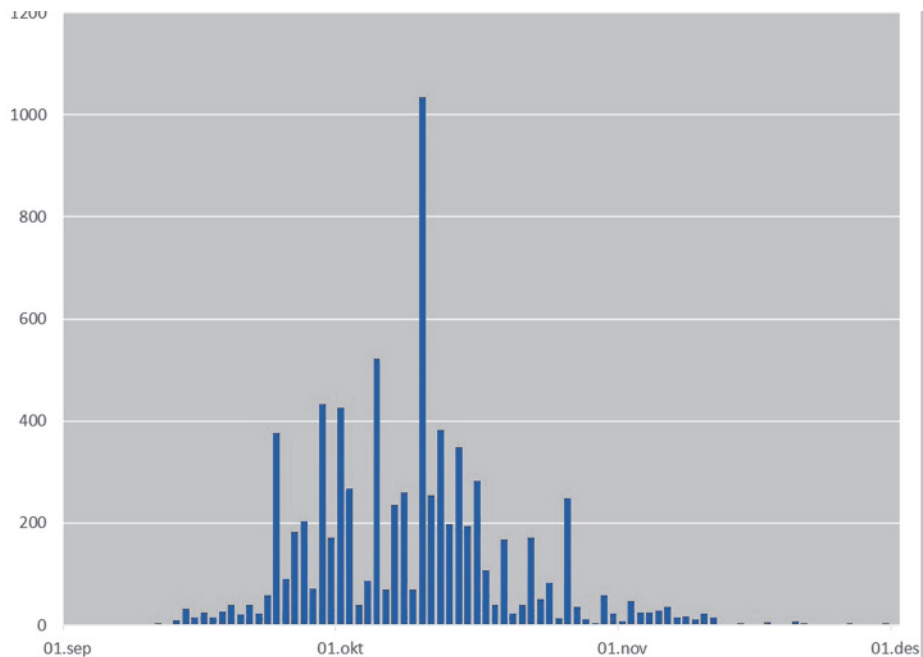
Også stjertmeisens opptreden er uregelmessig. Flere sesonger har de vært helt fraværende, mens 408 stk. fikk påsatt ring i 2016. Det er det beste årsresultatet på stasjonen noensinne for den arten. Invasjonen i 2016 er den største vi har sett i Norge på lang tid. Mange av fuglene stammer nok fra østlige områder. For første gang ble stjertmeiser ringmerket i Baltikum funnet i

Figur 11. Antall meiser ringmerket pr. år. Forekomsten av kjøtt- og svartmeis har vært relativt stabil gjennom perioden, mens det har variert langt mer for gran- og stjertmeis. 2015 var et bunnår for meisene, og var et resultat av en dårlig hekkesesong (kald og våt forsommer).

Løvmes 16. oktober 2012. 51 år siden forrige gang på stasjonen. Tre stk. ble merket i perioden 1954-1961, alle mellom 15. og 20. oktober.

Foto: Alf Tore Mjøs

det ikke har vært håndterbart, og vi har vært tvunget til å stenge ned fangsten. Når dette finner sted i en periode på høsten hvor flere andre arter også har sin trekktopp, mister vi dermed muligheten til å merke et representativt utvalg av det som er på trekk.

Trekkbevegelsene til blåmeisen innledes i midten av september og kan vedvare til begynnelsen av november (Figur 12). Trekktoppen er imidlertid i første halvdel av oktober (M = 7. okt.). Trekket utgjøres i overveiende grad av ungfugler. 97 % av fuglene som ble aldersbestemt var ungfugler, 3 % var voksne. Av de voksne fuglene som ble kjønnsbestemt, var 89 % hunner, og 11 % var hanner.

Voksne hanner holder seg gjerne nær sitt

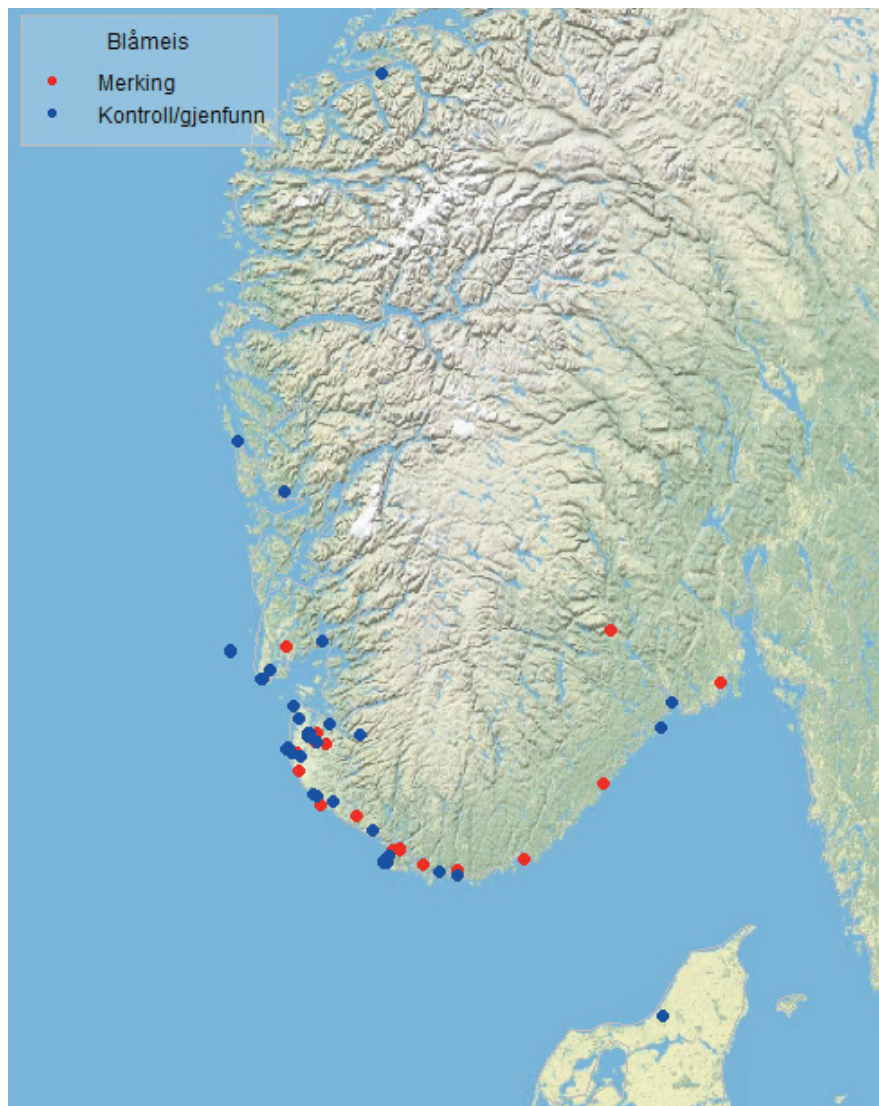
Figur 12. Trekktoppen for blåmeis. Antall ringmerket gjennom høsten

territorium året rundt, mens voksne hunner i større grad tar del i trekket (Nilsson m.fl. 2008).

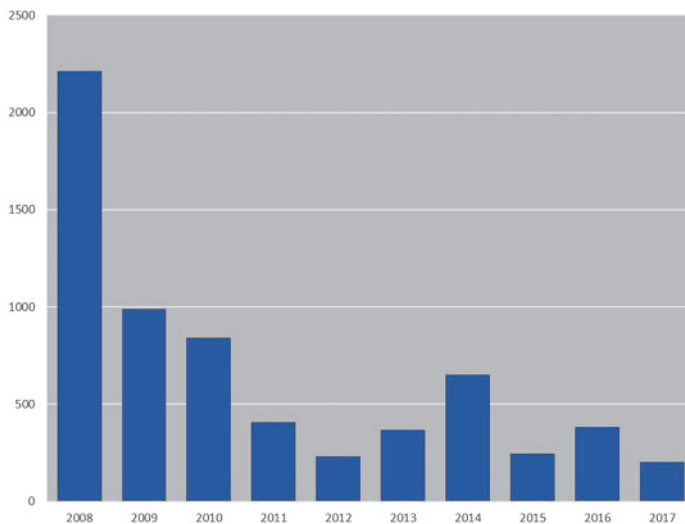
Høsttrekket går hovedsakelig i nordlig retning forbi stasjonen. Av 67 blåmeis merket på RevtangEN de siste 10 årene og gjenfunnet samme høst, er 70 % gjenfunnet i nordlig retning. Av de fremmedkontroller som er gjort om høsten har 86 % fuglene hatt Nordvest-trekkretning. Lista FS alene står bak merkingen av 58 blåmeiser som er blitt kontrollert på RevtangEN. Mye tyder på at blåmeisene kommer fra større deler av Sør-Norge. Arten vil nødvendig krysse større havstrek, så fuglene vil i stor grad følge kystlinjen mot vest og videre

mot nord. Noen returnerer nok mot sør igjen i løpet av høsten, men mange ser ut til å spres ut i fjordene oppover Vestlandet for overvintring. For de som overlever vinteren, vil en del returnere i retning der de kom fra. Fem (av syv) vårfunn er fra områder i SØ-retning.

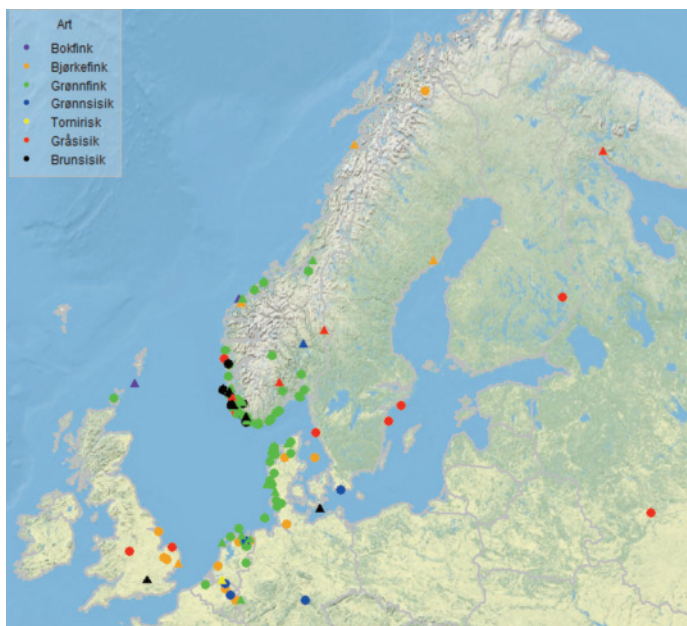
Av spesielle funn av blåmeis er det ett funn i november fra Moseby i Danmark, og ett i desember fra så langt nord som Ørsneset i Sykkylven (410 km).

Figur 13. Funn av ringmerket blåmeis. Blå = funnsted blåmeis ringmerket på Revtingen. Rød = merkestet blåmeis kontrollert på Revtingen

Figur 14. Antall grønnefink ringmerket 2008 - 2017

Figur 15. Funn av finkefugl 2008 - 2017

Finker

En del av finkefuglene er trekk- og streiffugler som har et nomadisk levevis utenfor hekketiden. Omfanget av finker på trekk eller overvintring er variabelt og avhenger av frøsettingen hos de treslag de ulike artene utnytter.

Gråsisiken er en slik art med svært uregelmessig forekomst, ringmerkingstallene har variert mellom 9 og 1 193.

Andre finker som f.eks. tornirisk, bokfink og grønnefink er mer stabilt forekommende, og ringmerkingstallene varierer vanligvis mindre mellom årene. Sistnevnte har derimot vist en dramatisk tilbakegang i løpet av de ti siste årene.

Grønnefinken er normalt sett en tallrik og vanlig art på foringsplasser i hager rundt omkring i landet. Men arten er blitt hardt rammet av sykdom, forårsaket av en encellet parasitt, *Trichomonas gallinae*, som angriper luftveiene. Smitten overføres gjerne på nettopp foringsplasser. Derfor er det viktig at foring opphører så snart syke fugler observeres, og at foringsplassen rengjøres grundig. Foringen kan gjerne tas opp igjen etter noen ukers pause. Ringmerkingstallene gjenspeiler en tydelig bestandsreduksjon etter at arten ble rammet av smitten, som i Norden først ble påvist i 2008 (Figur 14).

Grønnefink er også den finken det er flest gjenfunn (205) av i løpet av perioden (Figur 15). Majoriteten er lokale forflytninger i Rogaland, men det er også 42 funn med forflytning mellom Revtangen og overvintring (oktober – mars) på kontinentet (flest i Danmark med 30 registreringer).

Sjeldenheter

Ringmerkingsarbeidet handler i hovedsak om å samle inn data på de artene som er vanlige på våre kanter. Det er de tallrike artene som gir gode data, og derfor fungerer som nyttige indikatorer på det som skjer i naturen rundt oss. Men innimellom er vi heldige og fanger arter som er sjelden forekommende hos oss.

UVANLIGE FUNN.

Hvitthodespurv.
Foto: Alf Tore Mjøs

Busksanger.
Foto: Alf Tore Mjøs

Lerkefalk.
Foto: Alf Tore Mjøs

Tundrapiplerke.
Foto: Alf Tore Mjøs

Svartspett.
Foto: Alf Tore Mjøs

Mongolturteldue.
Foto: Alf Tore Mjøs

Oppsummering

Flere av sesongene i perioden 2008 – 2017 har vært, med hensyn til antall ringmerket fugl, de beste på stasjonen noensinne. Gode rutiner for innsamling av biometriske data og økt fokus på aldersbestemming gjør resultatene anvendelige til forsknings- og forvaltningsspørsmål. Stasjonen har samarbeidet med andre forskningsmiljøer, bl.a er det innsamlet flått og lusfluer fra trekkfugl samt materiale for DNA-barcoding og forskning på fjærhus.

Satsningen har vist at Revtangen har stort potensiale både kvantitets- og kvalitetsmessig. Stasjonen er imidlertid ikke godt egnet til bestandsovervåking i form av standardisert fangst, dvs. at det fanges på samme måte fra år til år, med et fastsatt opplegg, og uten bruk av lokkemethoder som påvirker fangsttallene. Årsaken til det er for det første plasseringen av stasjonen. Skal man ha mulighet til å vurdere om antallet fugl går opp eller ned mellom år, må registreringer gjøres til samme tid og over samme periode hvert år, og det krever at en har noenlunde stabile værforhold. På Jæren og Vestlandet hører stabilt vær dessverre med til sjeldenhetene, og værforholdene er derfor ofte en altoverveiende faktor som styrer resultatene. Den andre årsaken er at vegetasjonsforholdene i hagen og områdene rundt stasjonen har vært i stadig endring gjennom de siste 50 årene. Det gjør det vanskelig å sammenligne forekomsten av fugl mellom ulike perioder, siden både artsutvalg og antall vil være avhengig av mengden og typen vegetasjon.

Bestandsendringer blir likevel fanget opp, som vist her med gjerdesmett og grønnfink. Som regel vil en tiårsperiode stort sett kun belyse årlige svingninger. Men ved bearbeidelse av lengre tidsserier vil Revtangen-materialet, som en del av større nasjonale- og internasjonale datasett, kunne brukes til å belyse mer grunnleggende bestandstrender og endringer i trekkforhold, f.eks. styrt av klimaendringer.

Vi har hatt et særlig fokus på innsamling av såkalte «first capture data» av god kvalitet, hvor fuglene kjønns- og aldersbestemmes så langt det lar seg gjøre og at det tas biometriske mål. Samtidig har det blitt satset på å ringmerke og samle mer data på de arter som vi, som følge av vår plassering, har gode forutsetninger for å fange, men som det kanskje ikke ringmerkes så mye av ellers her til lands, som f.eks. vadefuglene.

Ringmerkingstall Revtangen OS 2008 - 2017

Art	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Havsvale, European Storm-Petrel, <i>Hydrobates pelagicus</i>	35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35
Ringgås, Dark-bellied Brant, <i>Branta bernicla bernicla</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Hønsenhauk, Goshawk, <i>Accipiter gentilis</i>	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	6
Spurvehauk, Eurasian Sparrowhawk, <i>Accipiter nisus</i>	21	8	6	10	3	6	9	19	14	1	97
Tårnfalk, Eurasian Kestrel, <i>Falco tinnunculus</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Dvergfalk, Merlin, <i>Falco columbarius</i>	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	3
Lerkefalk, Eurasian Hobby, <i>Falco subbuteo</i>	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Vandrefalk, Peregrine Falcon, <i>Falco peregrinus</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
Vannrikse, Water Rail, <i>Rallus aquaticus</i>	1	5	0	0	0	0	0	5	2	1	14
Åkerrikse, Corn Crane, <i>Crex crex</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Tjeld, Eurasian Oystercatcher, <i>Haematopus ostralegus</i>	6	2	4	0	0	2	3	1	0	0	18
Dverglo, Little Ringed Plover, <i>Charadrius dubius</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Sandlo, Common Ringed Plover, <i>Charadrius hiaticula</i>	14	13	48	43	29	23	27	6	3	33	239
Heilo, Eurasian Golden-Plover, <i>Pluvialis apricaria</i>	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Tundralo, Grey Plover, <i>Pluvialis squatarola</i>	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	4
Vipe, Northern Lapwing, <i>Vanellus vanellus</i>	6	6	0	0	0	0	1	1	0	0	14
Polarsnipe, Red Knot, <i>Calidris canutus</i>	131	165	943	71	159	157	387	91	13	58	2 175
Sandløper, Sanderling, <i>Calidris alba</i>	38	30	91	24	117	7	133	10	12	113	575
Dvergsnipe, Little Stint, <i>Calidris minuta</i>	17	4	15	9	11	9	63	32	5	8	173
Tundrasnipe, Curlew Sandpiper, <i>Calidris ferruginea</i>	18	6	25	27	0	13	54	0	0	3	146
Fjæreplytt, Purple Sandpiper, <i>Calidris maritima</i>	1	0	1	0	0	1	0	0	2	2	7
Myrsnipe, Dunlin, <i>Calidris alpina</i>	846	328	1 334	519	433	614	748	833	140	1007	6 802
Brushane, Ruff, <i>Philomachus pugnax</i>	6	3	41	1	3	7	2	0	0	0	63
Kvartbekkasin, Jack Snipe, <i>Lymnocyptes minimus</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Enkeltbekkasin, Common Snipe, <i>Gallinago gallinago</i>	25	1	0	0	0	1	1	0	5	5	38
Rugde, Eurasian Woodcock, <i>Scolopax rusticola</i>	16	5	10	4	0	3	2	2	5	1	48
Lappspove, Bar-tailed Godwit, <i>Limosa lapponica</i>	40	171	113	57	5	139	9	7	8	60	609
Svarthalespove, Black-tailed Godwit, <i>Limosa limosa</i>	4	0	3	0	0	0	0	0	0	0	7
Svarthalespove, BtG, <i>L.l. islandica</i>	0	0	0	0	0	9	0	0	0	0	9
Storspove, Eurasian Curlew, <i>Numenius arquata</i>	7	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8

Art	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Sotsnipe , Spotted Redshank, <i>Tringa erythropus</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	3
Rødstilk , Common Redshank, <i>Tringa totanus</i>	26	3	109	4	8	12	13	4	0	46	225
Gluttsnipe , Common Greenshank, <i>Tringa nebularia</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5	6
Skogsnipe , Green Sandpiper, <i>Tringa ochropus</i>	0	0	0	1	0	0	0	6	24	46	77
Grønnstilk , Wood Sandpiper, <i>Tringa glareola</i>	3	0	0	0	0	0	0	0	0	15	18
Strandsnipe , Common Sandpiper, <i>Actitis hypoleucos</i>	9	0	2	4	0	1	0	1	0	5	22
Steinvender , Turnstone, <i>Arenaria interpres</i>	45	19	240	25	87	34	32	46	1	38	567
Fiskemåke , Common Gull, <i>Larus canus</i>	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5
Sildemåke , Lesser Black-backed Gull, <i>Larus fuscus</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Gråmåke , Herring Gull, <i>Larus argentatus</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Svartbak , Great Black-backed Gull, <i>Larus marinus</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Alkekonge , Little Auk, <i>Alle alle</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Klippedue (bydue) , Rock Dove, <i>Columba livia</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Skogdue , Stock Dove, <i>Columba oenas</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ringdue , Common Wood-Pigeon, <i>Columba palumbus</i>	10	10	8	5	7	9	7	5	6	9	76
Tyrkerdue , Eurasian Collared-Dove, <i>Streptopelia decaocto</i>	0	0	0	1	1	1	14	41	46	19	123
Turteldue , Eurasian Turtle-Dove, <i>Streptopelia turtur</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Mongolturteldue , Oriental Turtle Dove, <i>Streptopelia orientalis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Gjøk , Common Cuckoo, <i>Cuculus canorus</i>	1	2	0	0	1	4	0	0	0	1	9
Spurveugle , Eurasian Pygmy-Owl, <i>Glaucidium passerinum</i>	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
Kattugle , Tawny Owl, <i>Strix aluco</i>	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Hornugle , Long-eared Owl, <i>Asio otus</i>	2	0	0	3	1	0	0	0	0	0	6
Jordugle , Short-eared Owl, <i>Asio flammeus</i>	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Perleugle , Tengmalm's Owl, <i>Aegolius funereus</i>	47	9	0	14	10	0	0	4	1	0	85
Tårnseiler , Common Swift, <i>Apus apus</i>	0	0	0	0	0	1	0	6	0	0	7
Vendehals , Eurasian Wryneck, <i>Jynx torquilla</i>	2	0	0	4	0	1	1	1	3	3	15
Gråspett , Grey-headed Woodpecker, <i>Picus canus</i>	1	2	0	0	0	0	0	0	0	4	7
Svartspett , Black Woodpecker, <i>Dryocopus martius</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Flaggspett , Great Spotted Woodpecker, <i>Dendrocopos major</i>	48	21	1	1	10	378	3	0	4	33	499
Dvergspett , Lesser Spotted Woodpecker, <i>Dendrocopos minor</i>	3	0	4	0	7	0	2	0	1	12	29
Sanglerke , Eurasian Skylark, <i>Alauda arvensis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Sandsvale , Sand Martin, <i>Riparia riparia</i>	681	17	137	21	6	0	0	2	45	7	916

Art	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Låvesvale, Barn Swallow, <i>Hirundo rustica</i>	60	16	80	77	32	24	26	87	53	47	502
Taksvale, House Martin, <i>Delichon urbicum</i>	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
Sibirpiplerke, Olive-backed Pipit, <i>Anthus hodgsoni</i>	1	0	1	0	0	0	4	1	2	1	10
Trepriplerke, Tree Pipit, <i>Anthus trivialis</i>	174	47	82	81	17	67	60	44	149	52	773
Tundrapriplerke, Pechora Pipit, <i>Anthus gustavi</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Heipriplerke, Meadow Pipit, <i>Anthus pratensis</i>	519	143	381	211	78	151	644	577	805	502	4 011
Skjærpriplerke, Rock Pipit, <i>Anthus petrosus</i>	8	5	19	0	0	13	0	0	0	4	49
Gulerle, Yellow Wagtail, <i>Motacilla flava</i>	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Vintererle, Grey Wagtail, <i>Motacilla cinerea</i>	5	19	10	2	2	1	14	118	92	74	337
Linerle, White Wagtail, <i>Motacilla alba</i>	35	37	26	26	14	22	17	17	28	34	242
Svartryggerle, WW, <i>M.a.. Yarrellii</i>	0	2	1	0	0	1	1	1	1	1	8
Sidensvans, Bohemian Waxwing, <i>Bombycilla garrulus</i>	15	0	1	1	2	0	0	0	45	3	67
Gjerdsmett, Winter Wren, <i>Troglodytes troglodytes</i>	133	135	80	16	57	55	70	209	215	116	1 086
Jernspurv, Dunnock, <i>Prunella modularis</i>	33	31	44	20	37	3	44	11	26	21	270
Rødstrupe, European Robin, <i>Erithacus rubecula</i>	407	268	290	144	384	97	177	196	380	228	2 571
Nattergal, Thrush Nightingale, <i>Luscinia luscinia</i>	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	4
Blåstrupe, Bluethroat, <i>Luscinia svecica</i>	1	0	1	0	1	1	0	1	2	0	7
Blåstjert, Red-flanked Bluetail, <i>Tarsiger cyanurus</i>	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Svartrødstjert, Black Redstart, <i>Phoenicurus ochruros</i>	1	1	1	0	0	1	0	0	1	2	7
Rødstjert, Common Redstart, <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	50	23	29	37	12	37	33	23	44	58	346
Buskskvett, Whinchat, <i>Saxicola rubetra</i>	6	3	1	3	2	0	2	4	4	3	28
Steinskvett, Northern Wheatear, <i>Oenanthe oenanthe</i>	32	1	9	30	14	11	12	11	29	11	150
Steinskvett (leucorhoa), NW, <i>O.o. leucorhoa</i>	2	0	2	15	0	2	3	5	11	4	44
Ringtrost, Ring Ouzel, <i>Turdus torquatus</i>	3	4	0	0	2	0	2	0	1	2	14
Svarttrost, Common Blackbird, <i>Turdus merula</i>	324	524	529	259	205	217	161	203	248	250	2 920
Gråtrost, Fieldfare, <i>Turdus pilaris</i>	141	127	84	19	109	38	32	94	196	140	980
Måltrost, Song Thrush, <i>Turdus philomelos</i>	70	79	102	48	139	79	70	85	113	100	885
Rødvingetrost, Redwing, <i>Turdus iliacus</i>	176	131	221	50	162	104	61	165	219	303	1 592
Rødvingetrost, Rw, <i>T.i. coburni</i>	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	5
Duetrost, Mistle Thrush, <i>Turdus viscivorus</i>	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	5
Gresshoppesanger, Grasshopper Warbler, <i>Locustella naevia</i>	44	15	1	6	1	8	3	5	12	16	111
Sivsanger, Sedge Warbler, <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	60	12	20	30	17	37	29	41	46	30	322

Art	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Busksanger , Blyth's Reed-Warbler, <i>Acrocephalus dumetorum</i>	0	1	0	0	0	1	1	1	2	1	7
Myrsanger , Marsh Warbler, <i>Acrocephalus palustris</i>	4	0	0	0	0	2	0	1	0	1	8
Rørsanger , European Reed-Warbler, <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	173	17	20	21	26	35	13	61	36	25	427
Gulsanger , Icterine Warbler, <i>Hippolais icterina</i>	7	2	5	3	8	8	2	2	1	3	41
Hauksanger , Barred Warbler, <i>Sylvia nisoria</i>	3	5	2	3	4	0	6	8	2	3	36
Møller , Lesser Whitethroat, <i>Sylvia curruca</i>	25	18	10	6	9	16	9	13	19	21	146
Tornsanger , Common Whitethroat, <i>Sylvia communis</i>	86	43	42	38	41	73	51	51	61	63	549
Hagesanger , Garden Warbler, <i>Sylvia borin</i>	848	141	141	72	42	127	75	175	137	152	1 910
Munk , Blackcap, <i>Sylvia atricapilla</i>	511	189	311	247	130	177	209	212	561	251	2 798
Østsanger , Greenish Warbler, <i>Phylloscopus trochiloides</i>	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gulbrynsanger , Yellow-browed Warbler, <i>Phylloscopus inornatus</i>	1	0	0	4	0	1	1	20	9	2	38
Bøksanger , Wood Warbler, <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	2	2	2	1	1	0	1	0	2	1	12
Gransanger , Common Chiffchaff, <i>Phylloscopus collybita</i>	103	100	99	62	69	58	85	65	221	124	986
Gransanger (tristis), CC, P.c. tristis	0	0	0	1	3	3	9	8	12	2	38
Løvsanger , Willow Warbler, <i>Phylloscopus trochilus</i>	538	367	591	572	629	418	259	303	363	706	5 284
Fuglekonge , Goldcrest, <i>Regulus regulus</i>	243	118	388	30	282	75	100	565	456	78	2 335
Rødtoppfuglekonge , Firecrest, <i>Regulus ignicapilla</i>	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	3
Gråfluesnapper , Spotted Flycatcher, <i>Muscicapa striata</i>	27	25	13	14	8	19	10	12	22	11	161
Dvergfluesnapper , Red-breasted Flycatcher, <i>Ficedula parva</i>	1	0	0	0	1	3	3	1	0	0	9
Svarthvit fluesnapper , Pied Flycatcher, <i>Ficedula hypoleuca</i>	39	13	6	11	15	25	34	21	13	28	205
Stjertmeis , Long-tailed Tit, <i>Aegithalos caudatus</i>	72	0	16	0	105	0	50	7	408	23	681
Løvmeis , Marsh Tit, <i>Poecile palustris</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Granmeis , Willow Tit, <i>Poecile montana</i>	22	3	9	1	3	95	262	0	0	61	456
Toppmeis , Crested Tit, <i>Lophophanes cristatus</i>	7	3	2	2	0	1	0	2	0	1	18
Svartmeis , Coal Tit, <i>Pariparus ater</i>	76	2	43	34	27	22	16	1	28	39	288
Blåmeis , Blue Tit, <i>Cyanistes caeruleus</i>	971	348	1 539	590	1 586	214	608	147	1 156	841	8 000
Kjøttmeis , Great Tit, <i>Parus major</i>	168	252	247	94	145	67	161	51	149	109	1 443
Spettmeis , Eurasian Nuthatch, <i>Sitta europaea</i>	0	1	0	0	13	0	18	0	3	22	57
Trekryper , Eurasian Treecreeper, <i>Certhia familiaris</i>	3	6	19	4	3	4	5	8	15	7	74
Tornskate , Red-backed Shrike, <i>Lanius collurio</i>	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	3
Varsler , Northern Shrike, <i>Lanius excubitor</i>	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Nøtteskrike , Eurasian Jay, <i>Garrulus glandarius</i>	0	0	0	0	0	0	12	0	0	0	12

Art	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total
Skjære, Eurasian Magpie, <i>Pica pica</i>	5	3	2	0	2	4	1	3	5	1	26
Nøttekråke, Eurasian Nutcracker, <i>Nucifraga caryocatactes</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Kaie, Eurasian Jackdaw, <i>Corvus monedula</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Kornkråke, Rook, <i>Corvus frugilegus</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Kråke, Hooded Crow, <i>Corvus cornix</i>	2	0	2	1	4	1	1	2	2	1	16
Stær, European Starling, <i>Sturnus vulgaris</i>	267	129	223	211	91	116	78	161	106	177	1 559
Gråspurv, House Sparrow, <i>Passer domesticus</i>	162	279	152	108	110	105	197	331	355	189	1 988
Pilfink, Tree Sparrow, <i>Passer montanus</i>	268	390	270	95	90	232	209	166	203	109	2 032
Bokfink, Chaffinch, <i>Fringilla coelebs</i>	199	125	225	80	139	56	220	93	162	82	1 381
Bjørkefink, Brambling, <i>Fringilla montifringilla</i>	267	93	820	63	137	303	619	229	296	87	2 914
Grønnefink, European Greenfinch, <i>Carduelis chloris</i>	2 212	987	839	403	229	365	649	243	379	199	6 505
Stillits, European Goldfinch, <i>Carduelis carduelis</i>	0	0	0	0	0	10	17	17	29	23	96
Grønnsisik, Eurasian Siskin, <i>Carduelis spinus</i>	19	124	309	86	135	9	82	122	11	7	904
Tornirisk, Linnet, <i>Carduelis cannabina</i>	63	55	55	64	202	96	160	150	161	80	1 086
Bergirisk, Twite, <i>Carduelis flavirostris</i>	0	1	0	0	1	0	0	0	10	0	12
Gråsisik, Common Redpoll, <i>Carduelis flammea flammea</i>	94	294	1 193	20	9	548	11	1 150	270	569	4 158
Brunsisik, Lesser Redpoll, <i>Carduelis flammea cabaret</i>	41	151	165	112	79	196	73	401	96	100	1 414
Polarsisik, Arctic Redpoll, <i>Carduelis hornemanni exilipes</i>	0	1	7	0	0	17	1	6	5	7	44
Båndkorsnebb, White-winged Crossbill, <i>Loxia leucoptera</i>	1	0	0	6	0	21	1	0	0	0	29
Grankorsnebb, Common Crossbill, <i>Loxia curvirostra</i>	110	47	23	26	0	95	1	0	3	0	305
Furukorsnebb, Parrot Crossbill, <i>Loxia pytyopsittacus</i>	0	7	0	0	0	0	0	0	0	2	9
Rosenfink, Common Rosefinch, <i>Carpodacus erythrinus</i>	3	1	3	0	1	3	4	1	4	2	22
Dompap, Eurasian Bullfinch, <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1	0	27	1	1	3	0	4	2	0	39
Kjernebiter, Hawfinch, <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3
Snøspurv, Snow Bunting, <i>Plectrophenax nivalis</i>	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Hvithodespurv, Pine Bunting, <i>Emberiza leucocephalos</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Gulspurv, Yellowhammer, <i>Emberiza citrinella</i>	126	372	385	43	108	250	307	32	260	75	1 958
Hortulan, Ortolan Bunting, <i>Emberiza hortulana</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Dvergspurv, Little Bunting, <i>Emberiza pusilla</i>	1	1	0	2	0	0	1	1	0	2	8
Sivspurv, Reed Bunting, <i>Emberiza schoeniclus</i>	9	9	14	9	3	6	22	9	24	13	118
Totalt	12 731	7 175	13 388	5 067	6 678	6 287	7 637	7 884	9 135	7 847	83 829

SUMMARY

Revtangen Bird Observatory was established in 1937. The station is located at Jæren, in Klepp municipality in SV Norway. It is the country's oldest, and still among the most active bird ringing (banding) stations in Norway. Throughout the 80 years there has been operation here, the focus on ringing of waders has been particularly important. But the work today also consists of ringing of passerines. The periods with the highest ringing activity are during the seasons of migration. Although this might be the busiest seasons, Revtangens BO is one of the few observatories that operates all year. During 2008 - 2017 there has been ringed 83 829 birds, of 152 different species. The three most numerous species are Blue Tit (8,000), Dunlin (6,802) and Greenfinch (6,505), and 24 species have been ringed in numbers over 1 000 individuals.

There are ringed 11 857 waders during the period. From our ringings, there have so far been recoveries of 182 different individuals. Since 2014, Revtangens BO has participated in a colour ringing project. Some wader species, where one has identified a particular need for increased knowledge, has been equipped with colour rings with a easily readable three-letter code. Colour ringing makes it possible to identify the birds in the field, eg. by binoculars or camera. The project has been very successful, and for some species the recovery rate have been multiplied many times.

It has been ringed good numbers of pigeons/doves during the period, especially Eurasian Collared-Dove. In four seasons there are ringed 120 Collared-Doves. On average only 10 are ringed annually in Norway. In 2008 and 2011 there was a good occurrence of owls. 47 Tengmalm's Owls were caught in 2008 and 14 in 2011. In addition, 3 Eurasian Pygmy-Owls were ringed, an unusual species at Jæren.

The most commonly ringed wagtail was Grey Wagtail. Since the establishment of new garden ponds we have especially focused on ringing this species. During the seasons 2015-17, we have ringed 284 Grey Wagtails.

In 2015, a colour ringing project on also Northern Wheatears was launched. We have received three readings from abroad on our Wheatears. Two controls from the Iberian peninsula are of the western subspecies leucorhoa, "Greenland Wheatear". These are the first recoveries of Norwegian-ringed birds of this subspecies.

There are ringed 6 401 thrushes in the period, with Blackbird and Redwing as the most numerous. All our thrushes are short and medium-distance migrants. The winter recoveries of our Blackbirds are mainly from the UK. Extensive hunting in SW-Europe has given us recoveries in France, Spain and Portugal, which are typical winter quarters for Redwings and Song Thrush.

It has been ringed 12 714 warblers. Willow Warbler was the most numerous with 5 284 birds, followed by the Sylvia-species Garden Warbler and Blackcap. Recovery and biometric data show that a substantial number of Central-European Blackcaps turn up in Norway during autumn migration, especially in October.

Of particularly interesting warbler-recoveries, a Yellow-browed Warbler from Devon in the UK must be mentioned. This was the first winter recovery of Norwegian-ringed Yellow-browed Warbler.

Some species of tits are short-distance and partial migrants, while other may perform longer migratory distances and in some years appear irruptively in large numbers. Long-tailed Tits was completely absent for several seasons at Revtangens, while 408 was ringed in 2016. This was the all time best total at the observatory. For the first time, Latvian ringed Long-tailed Tits were found in Norway, and one was controlled at Revtangens.

Blue Tit was the most numerous ringed species at Revtangens in the period. The direction of the autumn migration past the observatory is mainly towards north. Much indicates that the Blue Tits we catch originates from large parts of S-Norway. The species appear to follow the coast towards west and further on to the north, and probably spread out in the fjords in Western Norway for wintering. For those who survive the winter, some will return in the spring towards areas where they originate.

Greenfinch has shown a dramatic decline during the past ten years. The species is usually a common species in Norway. But the population size has been reduced by a disease caused by a protozoan parasite, *Trichomonas gallinae*, which infects the respiratory tract of the birds. The ringing numbers reflect a clear decline since the infection was "first" detected in 2008.

Referanser

- Aarvak, T. 1994. Vintererle *Motacilla cinerea*. S. 336 i: Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red). Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.
- Bakken, V., Runde, O. & Tjørve, E. 2003. Norsk ringmergingsatlas. Stavanger Museum, Stavanger
- Berthold, P.A., Helbig, J., Mohr, G. & Querner, U. 1992. Rapid Microevolution of Migratory Behaviour in a Wild Bird Species. *Nature* 360 (12/17/online 1992): 668.
- Devictor, V., Julliard, R., Couvet, D., & Jiguet, F. 2008. Birds are tracking climate warming, but not fast enough. *Proc. R. Soc. B.* 275, 2743–2748.
doi:10.1098/rspb.2008.0878
- Gilroy, J. J., & Lees, A. C. 2003. Vagrancy theories: are autumn vagrants really reverse migrants? *Brit. Birds* 96: 427–438.
- Hogstad, O. 2006. Gjerdesmett Troglodytes troglodytes. S. 312 i: Svorkmo-Lundberg, T., Bakken, V., Helberg, M., Mork, K., Røer, J.E. & Sæbø (red.) Norsk VinterfuglAtlas. Fuglenes utbredelse, bestandsstørrelse og økologi vinterstid. Norsk Ornitologisk Forening, Trondheim.
- Mjøes, A.T. & Solbakken, K.A. 2001. Sjeldne fugler i Norge i 1999 og 2000. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomite for fugl (NSKF). *Ornis Norvegica* 24: 3-59.
- Nilsson, A.L.K, Alerstam, T., & Nilsson, J.Å. 2008. Diffuse, short and slow migration among Blue Tits. *J. Ornithol.* 149. 365-373.
- Olsen, T. A., Heggland, H., Mjølunes, K., Rix, S., Tveit, B. O., Egeland, Ø. & Heggøy, O. 2016: Sjeldne fugler i Norge i 2013 og 2014. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomite for fugl (NSKF). *Fugleåret* 3: 4-69.
- Rehfish, M.M. & Crick, H.Q.P. 2003. Predicting the impact of climatic change on Arctic-breeding aders. *Wader Study Group Bull.* 100: 86-95.
- Rehfish, M.M., Austin, G.E., Freeman, S.N., Armitage, M.J.S. & Burton, N.H.K. 2004. The possible impact of climate change on the future distributions and numbers of waders on Britain's non-estuarine coast. *Ibis.* 146. 70-81.
- Shirihai, H., Gargallo, G. & Helbig, J. 2001. *Sylvia Warblers: Identification, taxonomy and phylogeny of the genus Sylvia*. Chrispher Helm. A & C Black. London
- Snow, D. W., Perrins, C. M. 1998. *The Birds of the Western Palearctic (Concise ed.)*. Oxford. Oxford University Press.
- Sokolov, L.V., Markovets, M.Y., Yefremov, V.D. & Shapoval, A.P. 2002. Irregular migrations (irruptions) in six bird species on the Courish Spit on the Baltic Sea in 1957-2002. *Avian Ecol Behav.* 9. 39-53
- Stenning, M. 2018. *The Blue Tit*. T & AD Poyser. London.
- Valkama, J., Saurola, P., Lehtikoinen, E., Piha, M., Sola, P. & Velmala, W. 2014. *The Finnish Bird Ringing Atlas. Vol II*. Finnish Museum of Natural History and Ministry of Environment, Helsinki